

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ УСИНОВЛЕННЯ ІНОЗЕМЦЕМ ДИТИНИ, ЯКА Є ГРОМАДЯНИНОМ УКРАЇНИ

МОСЕЙЧУК Анастасія Ігорівна - аспірантка кафедри цивільного права та процесу факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

**УДК 347.633
DOI 10.32782/LAW.2020.3.29**

В статті доведено, що альтернативною системи інституційного догляду та виховання дітей є система форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, чільне місце в якій займає усиновлення. Проведено історичний аналіз становлення інституту усиновлення іноземцями дитини, яка є сиротою. Встановлено, що після проголошення незалежності України усиновлення іноземцями дітей – громадян України тривало, а здійснення нагляду та контролю за дотриманням прав усиновлених дітей було неналежним, що потягло хвилю порушень прав усиновлених дітей. Обґрунтовано, що усиновлення як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сьогодні є пріоритетною формою виховання цих дітей, переваги якої ніхто не заперечує.

Встановлено, що усиновлення в Україні ще не стало національною ідеєю, внутрішньою потребою українських громадян, тому досить багато дітей, які є громадянами України, усиновлюється іноземцями. При усиновленні усиновлена дитина приймається на виховання в сім'ю усиновлювача на правах сина або дочки. Усиновлення іноземцем дитини-громадянина України є важливим тому, що в більшості випадків іноземці усиновлюють дітей, які страждають на певні хвороби, і не виявилось громадян України, які бажали б їх усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю. Аргументовано, що нагальною потребою сучасного українського суспільства є прийняття Державної цільової програми розвитку націо-

нального усиновлення дітей України «Кожній дитині – власну родину».

Обґрунтовано, що вводити мораторій на усиновлення іноземцями дітей, які є громадянами України, недоцільно, але необхідно створити відповідну нормативну базу, насамперед, укладати міжнародні договори між Україною та іншими державами, громадяни яких беруть дітей на усиновлення, для того щоб забезпечити належний контроль за дотриманням інтересів усиновленої дитини, забезпечуючи при цьому пріоритет національного усиновлення. Доцільно ратифікувати Конвенцію про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р., яка передбачає заходи щодо забезпечення прав усиновленої дитини.

Ключові слова: усиновлення, дитина, іноземці, мораторій, пріоритет національного усиновлення, нагляд за дотриманням прав дітей.

Постановка проблеми

Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки передбачає, що курс України на європейську інтеграцію вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері охорони дитинства, впровадження успішних підходів із світової практики захисту прав дітей, які базуються на забезпеченні прав і найкращих інтересів дитини, спрямовуються на підтримку сім'ї, створення умов для виховання та розвитку дітей у сім'ї або серед-

овищі, максимально наближеному до сімейного. Система інституційного догляду та виховання дітей є не лише затратною, а також неефективною та шкідливою як для самої дитини, так і для її сім'ї та суспільства в цілому [1]. Альтернативою системи інституційного догляду та виховання дітей є система форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, чільне місце в якій займає усиновлення.

На кінець 2019 року в Україні було 69,2 тисячі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [2, с. 72]. У 2019 році було усиновлено 1 797 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: громадянами України – 1 419 дітей, іноземцями – 378 дітей [3, с. 29]. У 2018 році усиновлено 1 730 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: громадянами України – 1 358, іноземцями – 372. У 2017 році усиновлено 1 841 дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, з них: громадянами України – 1 518, іноземцями – 323. При цьому у 2018 році у порівнянні з 2017 роком на 4 % зменшилось усиновлень дітей громадянами України та на 4 % збільшилось усиновлень іноземцями. [4, с. 43]. Наведені статистичні дані свідчать, що лише біля трьох відсотків дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, щорічно усиновлюються, що не вирішує проблему забезпечення дітей сімейним вихованням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання регулювання відносин щодо усиновлення іноземцями в Україні дитини, яка є громадянином України, досліджувалося в наукових працях таких правників, як К. І. Березовська [5], С. С. Журило [6], І. В. Ковальчук [7] та ін. В більшості своїй дослідження стосувалися правового регулювання відносин усиновлення іноземцями дитини-громадянина України, умов здійснення такого усиновлення, правових наслідків тощо.

Метою цієї статті є визначення переваг та ризиків усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України.

Викладення основного матеріалу

Усиновлення іноземцями дітей на українських землях відбувалось достатньо давно. На тих українських землях, які були під владою Російської імперії, початок покращення долі позашлюбних дітей було покладено з прийняттям Закону від 12 березня 1891 року «О детях узаконенных и усыновленных», яким було дозволено їх узаконення через майбутній шлюб. Відповідно до Указу Сенату «Про розповсюдження на іноземців, які проживають на території Росії, права усиновлення, що надано російським підданим» від 22 лютого 1839 року, право на усиновлення отримали іноземці [7, с. 28].

31 травня 1926 року був прийнятий Кодекс законів про сім'ю, опіку, шлюб і акти громадянського стану УСРР, стаття 38¹ якого передбачала, що іноземні громадяни, які проживали на території УСРР і мали право бути усиновлювачами, в кожному окремому випадку усиновлення, повинні одержувати спеціальний на те дозвіл належного окружного виконавчого комітету. Відповідно до ст. 43¹ Кодексу законів про сім'ю, опіку, шлюб і акти громадянського стану УСРР громадяни УСРР, усиновлені іноземними громадянами, зберігають громадянство УСРР. Неповнолітні громадяни УСРР у випадках усиновлення їх іноземними громадянами можуть вийти із громадянства УСРР у спрощеному порядку з досягненням ними повноліття [8].

Усиновлення іноземцями дітей набуло широкого розповсюдження під час та після другої світової війни, оскільки багато дітей залишилось без батьків, які загинули під час воєнних дій.

Стаття 199-1 Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР від 20 червня 1969 року № 2006-VII також допускала усиновлення дітей, які є громадянами України, іноземними громадянами [9].

Після проголошення незалежності України усиновлення іноземцями дітей – громадян України тривало, а здійснення

нагляду та контролю за дотриманням прав усиновлених дітей було неналежним, що потягло хвилю порушень прав усиновлених дітей.

З метою забезпечення пріоритету національного усиновлення в Україні з 1994 по 1996 рр. було накладено мораторій на усиновлення українських дітей-сиріт іноземними громадянами, що було пов'язано також з виявленням випадків масового незаконного усиновлення в Україні та відсутністю інформації про раніше усиновлених дітей. Так, в п. 4 постанови Верховної Ради України від 26 липня 1994 року № 125/94-ВР «Про проект Закону України про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України» передбачалось зупинення з 26 липня 1994 року усиновлення дітей, які перебувають у громадянстві України, іноземними громадянами на період до внесення Верховною Радою України змін і доповнень до глави 14, статті 199 Кодексу про шлюб та сім'ю України [10].

Призупинення усиновлення дітей, які перебувають у громадянстві України, іноземними громадянами було анульовано Законом України від 30 січня 1996 року № 11/96-ВР «Про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України» [11].

Відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 283 СК України дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п'яти років [12]. Також було розроблено проект постанови Верховної Ради України «Про введення мораторію на міждержавне усиновлення дітей з України» від 1 квітня 2009 року, який передбачав введення мораторію на міждержавне усиновлення громадянами тих держав, з якими не укладені двосторонні міждержавні договори про співробітництво з питань усиновлення [13].

Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення і правохоронної діяльності на своєму засіданні

16.06.2010 р. розглянув питання та ухвалив рішення розробити та внести проект постанови Верховної Ради України від 17.06.2010 р. № 6541 «Про встановлення мораторію на усиновлення іноземцями та особами без громадянства дітей-громадян України», який не був прийнятий. Проектом зазначеної постанови передбачалося запровадити мораторій на міждержавне усиновлення дитини-громадянина України до встановлення дієвого міжнародного співробітництва держав на рівні компетентних органів у сфері міждержавного усиновлення дітей [14].

Варто зазначити, що тенденції встановлення мораторію на усиновлення іноземцями дітей притаманні на сьогодні деяким країнам світу. Так, 1 січня 2013 року набрав чинності Закон Російської Федерації «Про заходи впливу на осіб, причетних до порушень основоположних прав і свобод людини, прав і свобод громадян Російської Федерації» [15], норми якого забороняють громадянам США усиновлювати російських дітей. Латвійські політики також обговорюють заборону на усиновлення дітей за кордон, тобто в США. Зараз це єдина країна, яка приймає латвійських сиріт. Діти просять не забороняти їм їхати за кордон, політики відповідають закликами до патріотизму і сумнівами в благонадійності американських усиновлювачів [16].

З аналізу річного звіту США про міжнародне усиновлення за 2019 фінансовий рік з 1 жовтня 2018 р. по 30 вересня 2019 р., розміщеного на сайті Державного департаменту США, можна зробити висновок, що основними «донорами» для усиновлення американцями дітей, які не є громадянами США, є такі країни, як Китай (усиновлено 819 дітей), Україна (усиновлено 298 дітей), Колумбія (усиновлено 244 дитини), Індія (усиновлено 241 дитину). З країн Європейського Союзу в США усиновлюються також діти, хоча значно менше, ніж з України. Так, з Болгарії за цей же період було усиновлено 134 дитини, з Латвії – 38 дітей, з Угорщини – 30 дітей, з Сербії – 7 дітей, з Польщі – 6 дітей [17].

Обговорення питання про встановлення мораторію на усиновлення іноземцями

дітей-громадян України повинно відбуватися з урахуванням ряду чинників, що свідчать як про переваги, так й про ризики міждержавного чи міжнародного усиновлення. У будь-якому разі усиновлення є такою формою влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка найбільше схожа з рідною сім'єю усиновленої дитини. При усиновленні усиновлена дитина приймається на виховання в сім'ю усиновлювача на правах сина або дочки. Усиновлення іноземцем дитини-громадянина України є важливим ще й тому, що в більшості випадків іноземці усиновлюють дітей, які страждають на певні хвороби, і не виявилось громадян України, які бажали б їх усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю.

У той же час усиновлення іноземцями дитини-громадянина України тягне за собою й певні ризики. К. І. Березовська наголошує на тому, що непопулярність такої форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, як усиновлення іноземцями, зумовлюється недосконалістю вітчизняного законодавства, відсутністю гармонізаційних процесів у сфері усиновлення дітей-громадян України іноземцями з міжнародними нормативно-правовими актами, а також нестабільною політико-соціальною ситуацією в Україні [5, с. 26].

Є. Б. Ходирєва зазначає, що вирішення питання про міжнародне усиновлення не може розглядатися тільки в правовій площині. Усиновлені діти приїжджають до країни з певними навичками поведінки, набором понять, звичок, яких вони набули в рідній країні. В чужому оточенні дитина відчуває психологічний дискомфорт. Така ситуація тягне комплекс особистісних конфліктів, пов'язаних з необхідністю «засвоєння» культури, традицій, звичаїв країни [18, с. 61]. Забезпечення психологічного комфорту дитини, її культурних, історичних, національних цінностей та потреб, релігійних переконань складає змістовну сутність інтересів дитини.

Дійсно, усиновлення дитини іноземцем спрямовано в будь-якому разі на забезпечення найкращих інтересів дитини.

Згідно з п. «b» ст. 21 Конвенції ООН про права дитини: держави-учасниці, які визнають і/чи дозволяють існування системи усиновлення, забезпечують, щоб найкращі інтереси дитини враховувалися в першочерговому порядку, і вони визнають, що усиновлення в іншій країні може розглядатися як альтернативний спосіб догляду за дитиною, якщо дитина не може бути передана на виховання або в сім'ю, яка могла б забезпечити її виховання або усиновлення і, якщо забезпечення якогось придатного догляду в країні походження дитини є неможливим [19].

Так, в рішенні Європейського суду з прав людини від 22 червня 2004 р. у справі «Піні і Бертані та Манера і Атрипальді проти Румунії» (Pini and Bertani & Manera and Atripaldi v. Romania) (заяви №78028/01 і 78030/01) зазначається, що заявниками є четверо громадян Італії, які проживають у м. Мантуя, Італія. На час, коли було подано ці заяви, заявники вже домоглися видання судових розпоряджень про удочеріння ними двох румунських дівчаток, Флорентини та Мар'яни. Діти народилися в 1991 році, і на момент видання цих розпоряджень їм виповнилося по дев'ять років. Вони перебували під опікою у виховному центрі Пояни Соарелуй. Заявники домоглися виконання розпоряджень про удочеріння, але згадуваний виховний центр відмовлявся передати свідоцтва про народження дітей та опікунські повноваження щодо них. ЄСПЛ зазначив, що у справах про усиновлення ще набагато важливішим є забезпечення переваги інтересів дитини над інтересами батьків, адже усиновлення/удочеріння означає «надання сім'ї для дитини, а не надання дитини для сім'ї». Отже, ЄСПЛ встановив, що органи влади Румунії мали законні і слухні підстави вважати, що право заявників на налагодження зв'язків з дітьми, яких вони удочерили, не може мати перевагу над інтересами цих дітей, незважаючи на правомірне прагнення заявників створити сім'ю [20].

К. І. Березовська також звертає увагу на те, що проблемою, яка виникає у зв'язку з усиновленням дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклу-

вання, усиновлювачем-іноземцем є неможливість проконтролювати подальшу долю усиновленої дитини, яка проживає за межами України [5, с. 141].

Відсутність дієвого та ефективного механізму нагляду та контролю за дотриманням прав усиновленої дитини є найбільш ризиковим чинником усиновлення іноземцем дитини-громадянина України. Певні заходи щодо забезпечення прав усиновленої дитини передбачено Конвенцією про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. [21], до якої Україна так й не приєдналася, хоча цю Конвенцію ратифікували або приєдналися до неї багато країн Європейського Союзу, зокрема Німеччина, Польща, Франція, Чехія та інші. У ч. 1 ст. 21 Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення зазначається, що в тих випадках, коли усиновлення має відбутися після переїзду дитини до приймаючої Держави, і Центральний орган цієї Держави вважає, що знаходження дитини в сім'ї потенційних усиновителів не відповідає найкращим інтересам дитини, такий Центральний орган приймає необхідні міри для захисту дитини, зокрема: а) дитина має бути відібрана у майбутніх прийомних батьків та поміщена під тимчасову опіку; б) після консультації з Центральним органом Держави походження організує без затримки нове розміщення дитини з метою її усиновлення або, якщо це не підходить, організує альтернативну довгострокову опіку; усиновлення не буде мати місце, поки Центральний орган Держави походження не буде належним чином інформований щодо нових майбутніх прийомних батьків; с) як останню міру організує повернення дитини, якщо цього вимагають її інтереси [21].

Висновки

Таким чином, усиновлення як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сьогодні є пріоритетною формою виховання таких дітей, переваги якої ніхто не заперечує. Усиновлення в Україні ще не ста-

ло національною ідеєю для всіх громадян, тому досить багато дітей, які є громадянами України, усиновлюються іноземцями. При усиновленні усиновлена дитина приймається на виховання в сім'ю усиновлювача на правах сина або дочки. Усиновлення іноземцем дитини-громадянина України є важливим тому, що в більшості випадків іноземці усиновлюють дітей, які страждають на певні хвороби, і не виявилося громадян України, які бажали б їх усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю. Отже, нагальною потребою сучасного українського суспільства є прийняття Державної цільової програми розвитку національного усиновлення дітей України «Кожній дитині – власну родину».

Вводити мораторій на усиновлення іноземцями дітей, які є громадянами України, недоцільно, але необхідно створювати відповідну нормативну базу, насамперед, укладати міжнародні договори між Україною та іншими державами, громадяни яких беруть дітей на усиновлення, для того щоб забезпечити належний контроль за дотриманням інтересів усиновленої дитини, забезпечуючи при цьому пріоритет національного усиновлення. Крім того, доцільно ратифікувати Конвенцію про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р., яка передбачає заходи щодо забезпечення прав усиновленої дитини.

Література

1. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу : розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80>.

2. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Київ, 2019. 258 с. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua>.

3. Соціальний звіт Міністерства соціальної політики України за 2019 рік.

- URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18746.html>.
4. Соціальний звіт Міністерства соціальної політики України за 2018 рік. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/17003.html>.
5. Березовська К. І. Правове регулювання відносин усиновлення з іноземним елементом : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Міжнар. гуманітар. ун-т. Одеса, 2019. 252 с.
6. Журило С. С. Цивільно-правове регулювання усиновлення дітей-громадян України іноземними громадянами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Міжнар. гуманіт. ун-т. Одеса, 2015. 20 с.
7. Ковальчук І. В. Становлення і розвиток інституту усиновлення в Україні: історико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2009. 226 с.
8. Кодекс законів про сім'ю, опіку, шлюб і акти громадянського стану Української РСР: Офіційний текст із змінами на 1 вересня 1958 р. та з додатками постатейно систематизованих матеріалів. Держ. вид-во політ. літ-ри УРСР, 1958. 124 с.
9. Кодекс про шлюб та сім'ю УРСР від 20 червня 1969 р. № 2006-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2006-07#Text>.
10. Про проект Закону України про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України: постанова Верховної Ради України від 26 липня 1994 року № 125/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/125/94-%D0%B2%D1%80>.
11. Про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України : Закон України від 30 січня 1996 року № 11/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11/96-%D0%B2%D1%80>.
12. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 273.
13. Проект постанови Верховної Ради України «Про введення мораторію на міждержавне усиновлення дітей з України» від 1 квітня 2009 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=34896.
14. Про встановлення мораторію на усиновлення іноземцями та особами без громадянства дітей-громадян України: проект Закону України від 17 червня 2010 р. № 6541. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DF51P00A.html.
15. О мерах воздействия на лиц, причастных к нарушениям основополагающих прав и свобод человека, прав и свобод граждан Российской Федерации: Федеральный Закон Российской Федерации от 28 декабря 2012 г. № 272-ФЗ. URL: <http://www.rg.ru/2012/12/29/zakon-dok.html>.
16. Деркач О. Американцям хочуть заборонити всиновлювати дітей в Латвії. URL: <https://www.forumdaily.com/uk/v-latvii-hotyat-zapretit-usynovleniya-v-ssha-deti-i-aktivisty-protiv/>.
17. Annual Report on Intercountry Adoption. URL: <https://travel.state.gov/content/dam/NEWadoptionassets/pdfs/FY%202019%20Annual%20Report%20.pdf>.
18. Ходырева Е. Б. Проблемы международного и внутреннего усыновления на современном этапе. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия Социальные науки*. 2013. № 1. С. 60-68. URL: <http://www.vestnik-soc.unn.ru/ru/pomera?anum=6206>.
19. Конвенція ООН про права дитини: прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
20. Рішення Європейського суду з прав людини від 22 червня 2004 р. у справі «Піні і Бертані та Манера і Атрипальді проти Румунії» (Pini and Bertani & Manera and Atripaldi v. Romania) (заяви №78028/01 і 78030/01). *Український портал практики Європейського суду з прав людини*. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=665>.
21. Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_365

SUMMARY

The author of the article has proved that the system of forms of family upbringing of orphans and children deprived of parental care is an alternative to the system of institutional care and upbringing of children, where adoption occupies a prominent place. Historical analysis of the formation of the institution of adopting an orphan child by foreigners has been carried out. It has been established that there was the adoption of children who were citizens of Ukraine by foreigners after the proclamation of Ukraine's independence, but the supervision and control over the observance of the rights of adopted children was inadequate, which caused a range of violations of the rights of adopted children.

It has been substantiated that adoption as a form of placement of orphans and children deprived of parental care is currently a priority form of education of those children, where no one denies the benefits of that form.

It has been established that adoption in Ukraine has not become the national idea, an internal need of Ukrainian citizens yet. Thus, many children who are citizens of Ukraine are adopted by foreigners. In case of adoption, the adopted child is adopted by the adopter's family as a son or a daughter. Adoption by a foreigner of a child-citizen of Ukraine is

important because foreigners in most cases adopt children suffering from certain diseases, and there are no citizens of Ukraine who would like to adopt them into a family.

It has been argued that the urgent need of modern Ukrainian society is the adoption of the State target-oriented program for the development of national adoption of children of Ukraine "Own Family for Every Child".

It has been substantiated that it is inexpedient to introduce a moratorium on the adoption of children who are citizens of Ukraine by foreigners, but it is necessary to create an appropriate regulatory base; first of all, to conclude international agreements between Ukraine and other states whose citizens adopt children in order to ensure the proper control over the observance of the interests of the adopted child, while ensuring the priority of national adoption. It is appropriate to ratify the Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption, which provides the measures to ensure the rights of the adopted child.

Key words: adoption, a child, foreigners, moratorium, priority of national adoption, supervision over the observance of children rights.